

Behandling med sköldkörtel- hormon

***Ett livsviktigt
hormon***

Behandling med sköldkörtelhormon (tyroxin)

*Detta hormon bildas normalt i sköldkörteln
som sitter fram till på halsen
strax nedanför struphuvudet.
Sköldkörtelhormon i tablettform är
identiskt med kroppens eget hormon.*

Vilken betydelse har sköldkörteln och dess hormon?

Sköldkörteln bildar hormon, tyroxin (T4) och trijodtyronin (T3), som innehåller jod och som styr cellernas ämnesomsättning. Vid brist på sköldkörtelhormon (hypotyreos) sjunker cellaktiviteten och kroppen ”går på sparlåga”. Överskott av sköldkörtelhormon (hypertyreos eller tyreotoxikos) medför tvärtom att kroppen ”går på högvarv”.

När behövs behandling med sköldkörtelhormon?

Den vanligaste orsaken till behandling med sköldkörtelhormon är att den egna hormonproduktionen i sköldkörteln minskat eller helt upphört. Detta kan bero på:

- Att kroppens eget försvar, immunsystemet, angriper sköldkörteln (en s k autoimmun sjukdom)
- Att hela eller delar av sköldkörteln har opererats bort
- Att man blivit behandlad med radioaktivt jod

Hos barn kan orsaken någon gång vara att sköldkörteln saknas eller inte kan bilda hormon. I vissa fall kan det hos vuxna vara aktuellt att ge sköldkörtelhormon för att minska en förstörd sköldkörtel. En sådan förstoring kallas struma.

Vid behandling av hög ämnesomsättning (hyperthyreos) med tabletter (tyreostatika) väljer man ibland att kombinera denna behandling med tyroxin för att uppnå stabil ämnesomsättning.

Patienter, som fått sin sköldkörtel bortopererad på grund av en tumör, behöver tyroxin för att ersätta bristen på eget hormon, samt för att minska risken för att tumören skall återkomma.

Hur upptäcks brist på sköldkörtelhormon?

Typiska symtom är:

- Tilltagande trötthet
- Ökat sömnbehov och minnessvårigheter
- Frusenhet
- Håglöshet
- Depression

Dessutom förekommer:

- Förstoppning
- Viktuppgång
- Torr hud
- Svullnad runt ögonen

För att säkerställa att symtomen beror på brist på sköldkörtelhormon görs hormonbestämningar i blodprov.

Hur sker behandlingen?

Behandlingen är enkel. Man ger tyroxin. Tyroxin är receptbelagt och finns som tabletter i flera olika styrkor. Vanligen tas medicinen en gång om dagen. Dosen avgörs av hur patienten mår samt med hjälp av provresultaten.

I behandlingens inledningsskede skall dosen som regel trappas upp försiktigt, så att kroppen hinner vänja sig. Det kan därför ta flera månader innan dosen kan höjas till sin slutliga nivå. Lämplig dosering bestäms av läkare.

Praktiska råd vid behandling med tyroxin

- Följ alltid din läkares ordination
- Medicineringen är mycket viktig och skall tas dagligen eller enligt den ordination. Det är inte någon större fara om du någon enstaka gång glömt ta medicinen eftersom effekten av tyroxin finns kvar i kroppen flera dagar. Är avbrottet bara någon dag, eller t ex över en vanlig helg, fortsätter du som vanligt, utan att ta någon extra dos. Om du varit utan medicin längre än ett par dagar, bör du rådgöra med läkare om fortsatt medicinering
- Dosen kan tas med eller utan mat men du bör undvika större mängder fiberrik kost tillsammans med tabletten. Det är bra om du har ungefär samma rutin för din medicinering varje dag. På så sätt blir upptaget från mag-tarmkanalen likartat från dag till dag. Om din ämnesomsättning svänger trots att du tar samma dos, kan du prova att ta din medicin med ett glas vatten 30 min före frukost

- En annan orsak till att behandlingen inte fungerar kan vara att du fått ett annat läkemedel som påverkar hur kroppen tar upp tyroxin. Följande vanligt använda läkemedel kan påverka upptaget av tyroxin.
  - Järnpreparat
  - Kalciumpreparat
  - Läkemedel mot halsbränna och sura uppstötningar (antacida)Låt det gå minst 2 timmar mellan intag av sådant läkemedel och tyroxin
- Tyroxin ska inte utsättas för starkt ljus eller temperatur högre än rumstemperatur under längre tid
- Intag av östrogenpreparat och/eller P-piller kan påverka upptaget av tyroxin

Hur vet man att dosen är rätt?

Med rätt inställd dos skall patienten må bra. För vägledning av doseringen använder läkaren blodprov. Hos patienter med välinställd dos räcker det att kontrollera hormonnivån i blodet en gång per år.

Finns det några biverkningar med tyroxin?

Tyroxin i ditt läkemedel är identiskt med det hormon sköldkörteln normalt bildar. Därför är biverkningar vid rätt inställd dos mycket ovanliga. Vid för hög eller för låg dos får man symtom på hög respektive låg ämnesomsättning. Dessa symtom förväxlas ibland med biverkningar.

Kan tyroxin användas under graviditet och amning?

Hos patienter, med bristande funktion i sin sköldkörtel, är det mycket viktigt att tyroxinbehandlingen fortsätter under graviditet och amning. Rätt dos tyroxin till mamman är viktig för fostrets utveckling.

Kontroll av behandlingen skall ske snarast efter det att graviditet konstaterats. Ytterligare minst två eller tre kontroller bör göras under graviditeten. Ofta behöver dosen ökas. Behandlingen är viktig och riskfri för barnet.

Andra viktiga punkter

- Om du lider av hjärtsjukdom och får ökade hjärtbesvär när du behandlas med tyroxin, skall du kontakta din läkare. Man kan behöva dosera försiktigare.
- Om du får hjärtklappning, rastlöshet eller obehaglig värmekänsla under behandling med tyroxin, kan det vara tecken på för hög dos.
- Hos diabetiker kan ändring av dosen tyroxin påverka behovet av insulin.

Rätt inställd tyroxinbehandling återställer de symtom som uppkommit på grund av brist på sköldkörtelhormon. Behandlingen medför inte några långsiktiga negativa effekter.

A page with horizontal ruling lines, likely for writing or drawing. The page is white with a yellow decorative border on the right side. The ruling lines are evenly spaced and extend across the width of the page.

Nycomed AB
Box 27264
102 53 Stockholm
Tel 08-731 28 00
www.nycomed.se